

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích

**Archiv obce Lhota
(1878) 1920–1945 (1951)**

Inventář

EL NAD č.: 105

AP č.: 285

Kateřina Nová, Jiří Kříž

Plasy 2012

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního fondu	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	5
Seznam použitých pramenů a literatury	6
Inventární seznam	8

I. Vývoj původce archivního fondu

Lhota (původně Lhotka) leží 12 km východně od Kralovic (Loc: 49°59'20.588"N, 13°38'56.533"E) na katastrálním území Lhota u Chříče v nadmořské výšce 416 m. Tento název dostávaly vesnice založené na lesní půdě, jejichž osadníci byly na předem stanovenou dobu (staročesky lhóta) osvobozeni od platů a dávek. Ves příslušela k farnosti kožlanské, od roku 1858 k chříčské. Lhota byla přiškolená k obecné škole v Chříči.

Ves byla založena asi v polovině 14. století vladyky ze Slatiny. V roce 1540 koupil Lhotu Oldřich Lažanský z Bukové, který ji připojil ke statku chříčskému. Marie Gabriela, rozená hraběnka Černínová z Chudenic, vdova po Václavu Josefu hraběti Lažanském z Bukové na Manětíně, odkázala ve své poslední vůli z roku 1758 polovinu chříčského panství Ústavu šlechtičen u sv. Andělů v Praze. Ústav v roce 1764 odkoupil druhou polovinu panství od zbývajících dědiců Lažanských a panství vlastnil až do roku 1850, byl tak posledním patrimoniálním držitelem.

Do roku 1848 byl nejnižší správní instancí vrchnostenský (patrimoniální) úřad. Zrušením poddanství vrchnostenská správa zaniká a dne 1. července 1850 vstoupilo v platnost tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení č. 170/1849 říšského zákoníku ze 17. března 1849, na jehož základě se staly nejnižším správním článkem samosprávné místní obce. Vycházelo se hlavně z josefínských katastrálních obcí, s tím rozdílem, že sídliště se mělo stát buď obcí, anebo součástí obce jako tzv. osada. V případě Lhoty známe stav až z roku 1857, kdy byla osadou místní obce Slatina v soudním a politickém okrese Kralovice v Plzeňském kraji.

Podle Stadionova prozatímního obecního zřízení i rámcového říšského obecního zákona (č. 18/1862 říšského zákoníku) a obecního zřízení a volebního řádu pro Čechy (č. 7/1864 zemského zákoníku) byl v obci volen obecní výbor s tříletým funkčním obdobím, který ze svých řad volil obecní představenstvo složené ze starosty a alespoň dvou radních. Osady, pokud měly vlastní jmění, si volily osadní výbor, jehož pravomoce se týkaly pouze správy osadního majetku.

Dne 30. března 1919 se Obecní výbor ve Slatině usnesl, že požádá o rozluku. Ještě v roce 1919 byla žádost schválena a v roce 1920 vznikla samostatná obec Lhota (vyhláška 58/1920 zemského zákoníku). Na základě novely obecního zřízení a volebního řádu z roku 1919 (zákony č. 75/1919 Sb. a č. 76/1919 Sb.) si občané obce volili obecní zastupitelstvo se čtyřletým funkčním obdobím. Zastupitelstvo ze svého středu volilo starostu a obecní radu. Prvním starostou byl zvolen Alois Zuska.

Obec vyplácela obecní funkcionáře (starostu a pokladníka), obecní zřízence (hajného a posla) a najímala si lesního hospodáře. Zřízeny byly komise finanční, letopisecká a stavební. Obecní zastupitelstvo ustanovovalo své zástupce do knihovnické rady, honebního výboru, osvětové komise a Místní školní rady v Chříči.

Kromě pozemků byla mimo jiné součástí obecního jmění zvonice a obecní pastouška čp. 10, která byla pro účely obecního chudobince nevyhovující a ve velmi špatném stavu. Proto se obecní zastupitelstvo rozhodlo v roce 1929 koupit pro tento účel dům čp. 27 a objekt čp. 10 zbourat.

Velkou pozornost obec věnovala budování okresní silnice mezi Lhotou a Slatinou. Přestože stavba silnice byla povolena už v roce 1900 a o tři roky později byl vypracován také projekt, stavba byla zahájena až v roce 1913. Během světové války byly stavební práce přerušeny a ke kolaudaci došlo až po roce 1930.

Z iniciativy ochotnického divadelního spolku Havlíček, za přispění obce a jejích občanů byl postaven pomník padlým z let 1914–1918. Pomník byl odhalen při slavnosti konané dne 7. června 1931, kdy byl předán obci do správy.

V letech 1933–1939 se obecní orgány zabývaly elektrifikací obce a jejím financováním. Do obce byl pravděpodobně elektrický proud zaveden v roce 1934, kdy si vzala zápůjčku

34.500 Kč u chříčské kempeličky. V dalších letech byla ještě na elektrifikaci vyřizována státní subvence.

Činnost Obecního úřadu ve Lhotě byla ukončena v květnu 1945, kdy byl ustaven místní národní výbor. Poslední starosta Josef Mutinský se stal jeho prvním předsedou.

Starosty obce byli:

Jméno:	V letech:
Alois Zuska	1920–1924
František Mach	1924–1927
Alois Zuska	1927–1932
Josef Mutinský	1932–1945

Vývoj počtu obyvatel a domů v obci:

rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950
obyvatel	229	247	240	256	207	222	195	119
domů	20	34	35	37	40	40	41	42

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Fond Archiv obce Lhota tvoří archiválie vzniklé činností Obecního úřadu v Lhotě, který fungoval v letech 1920–1945. Z dochovaných písemností není evidentní, kde a jakým způsobem byly ukládány.

Dne 15. května 1955 provedl okresní archivář Jaroslav Vavřík prohlídku a skartaci písemností na Místním národním výboru ve Lhotě. Převzaté archiválie byly dodatečně v roce 1996 zapsány do knihy přírůstků k datu 15. května 1955 pod číslem 968.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Původcem archivního fondu AO Lhota je Obecní úřad v Lhotě. Pořádání a inventarizace proběhly na základě metodického pokynu Archivní správy MV (Metodický návod na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce, Archivní správa MV v Praze dne 31. ledna 2000, čj. AS/1-284/2000) a Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010.

V roce 1956 Jaroslav Vavřík fond obecního úřadu hrubě uspořádal a Josef Pankraz pak v roce 1961 vyhotovil soupis písemností, který v roce 1990 upřesnila Marie Vitoušová. V průběhu současné inventarizace došlo při přemanipulování fondu ke změně v jeho celkové metráži, časovém rozmezí i v počtu a skladbě evidenčních jednotek. Fond AO Lhota nyní obsahuje 4 knihy, 2 podací protokoly a 1 karton spisů o rozsahu 0,16 bm. Archiválie byly rozděleny na I. Knihy, II. Spisový materiál a III. Účetní materiál.

Mezi knihy byly zařazeny jen zápisy ze schůzí obecních orgánů z let 1920–1933. Druhá skupina byla rozdělena na registraturní pomůcky a spisový materiál. Z registraturních pomůcek se dochovaly dva podací protokoly z let 1932–1940 a 1940–1945 (inv. č. 2 a 3). Spisy byly rozděleny podle věcného hlediska (inv. č. 4–8). Ze skupiny III. se ve fondu dochovala hlavní kniha (inv. č. 9) z let (1878) 1920–1945 (1948), která obsahuje více agend, a to osadní a obecní hlavní knihu z let 1878–1933, evidenci vydaných domovských listů z let 1880–1948 a evidenci cizích příslušníků v obci z let 1893–1897. Dále se ve fondu nalézají pokladní deník z let 1934–1945 (1951) (inv. č. 10) a pomocná hlavní kniha evidující obecní

přirážky k dani pozemkové pro léta 1938–1944 (inv. č. 11). Účty jsou zastoupeny účetními uzávěrkami z let 1940–1945 (inv. č. 12).

Do knihy inv. č. 9 byly pořizovány záznamy také Osadním výborem ve Lhotě. Časový přesah u inv. č. 9 a 10 je dán zápisy z období existence místního národního výboru. Jelikož ale převažuje agenda obecního úřadu, byly archiválie ponechány ve fondu obce.

Zápisy ze schůzí obecních orgánů (inv. č. 1) byly zařazeny do I. kategorie, ostatní archiválie do II. kategorie. Písemnosti jsou, vyjma několika dvojjazyčných česko-německých tiskopisů z doby okupace, psané česky a v době zpracování fondu se až na drobná poškození prachem nacházely ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Fond Archiv obce Lhota poskytuje dostatek informací o činnosti obecní samosprávy během celého období existence původce. Velké množství údajů se nalézá v zápisech ze schůzí obecních orgánů a v účetních knihách.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Fond Archiv obce Lhota (1878) 1920–1945 (1951) uspořádala Kateřina Nová a Jiří Kříž. Inventář zpracoval Jiří Kříž v červnu 2011 a čístopis zhotovil v lednu 2012 ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích.

V Plasích 25. ledna 2012

Kateřina Nová, Jiří Kříž

Seznam použitých pramenů a literatury

I. Prameny

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, *Okresní úřad Kralovice 1855–1945 (1948)*, kar. 27, inv. č. 307, Slatina – obecní záležitosti 1918–1936.

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, *Archiv obce Slatina 1874–1945 (1951)*, (nezpracováno), Zápisy ze schůzí obecního výboru 1898–1919

Verzeichniss der Orts-Gemeiden im Königreiche Böhmen. Prag 1861.

Zákoník zemský pro Čechy, ročník 1920. Praha 1920, částka XVIII., vyhláška 58.

II. Literatura

BUKAČOVÁ, Irena – FÁK, Jiří: *Paměť krajiny IV. Soupis drobných památek Chříčska a Kožlanska*. Mariánská Týnice 2009.

CAIS, Petr: Účetní materiály kamerálního účetnictví obecní samosprávy v Čechách v letech 1918–1945 (se zřetelem k situaci v českém pohraničí). *Archivní časopis*, 2006, roč. 56, s. 249–285.

FLÖGEL, Jaroslav: *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha 1933.

Historický lexikon České republiky 1869–2005. I. díl. Praha 2006.

Historický lexikon České republiky 1869–2005. II. díl. Praha 2006.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan: *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha 2005.

KOČKA, Václav: *Dějiny politického okresu Kralovického*. Kralovice 1930.

MARTÍNEK, Zdeněk: Archiv obce – příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu. *Archivní časopis*, 1999, roč. 49, zvláštní příloha.

NOVÁKOVÁ, Božena a kol.: *Zeměpisný lexikon ČR. Obce a sídla N – Ž*. Praha 1991.

PROFOUS, Antonín: *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny. Díl II*. Praha 1949.

SCHELLE, Karel: *Vývoj české veřejné správy*. Ostrava 2008.

ZETEK, František J.: *Popis politického okresu Kralovického*. Kralovice 1932.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn.
I. Knihy			
1	Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, rady a finanční komise	1920–1933	K 1
II. Spisový materiál			
1. Registraturní pomůcky			
2	Podací protokol 14.9.1932–22.4.1940	1932–1940	R 1
3	Podací protokol 22.4.1940–13.8.1945	1940–1945	R 2
2. Spisy			
4	Koupě pozemků	1930–1938	N 1
5	Rozpočty obce	1935–1941	N 1
6	Stavba silnice	1920–1937	N 1
7	Elektrifikace obce	1933–1936	N 1
8	Zemědělství	1940–1944	N 1
III. Účetní materiál			
1. Účetní knihy			
9	Hlavní kniha 1878–1933 Evidence vydaných domovských listů 1880–1948 Evidence cizích příslušníků v obci 1893–1897	(1878) 1920–1945 (1948)	K 2
10	Pokladní deník	1934–1945 (1951)	K 3
11	Pomocná hlavní kniha	1938–1944	K 4
2. Účty			
12	Účetní uzávěrky	1940–1945	N 1

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Lhota
Značka archivního fondu:	AO Lhota
Časový rozsah:	(1878) 1920–1945 (1951)
Počet evidenčních jednotek:	7 (4 úřední knihy, 2 podací protokoly, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	12
Rozsah v bm:	0,16
Stav ke dni:	25. ledna 2012
Zpracovatel archivního fondu:	Kateřina Nová, Jiří Kříž
Zpracovatel archivní pomůcky:	Jiří Kříž
Počet stran:	9
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Karel Rom

dne 25. ledna 2012 – č. j. SOAP/060-41/2012